

Stanowisko członków Rady Wydziału Filozoficznego Uniwersytetu Jagiellońskiego w sprawie powołania Przemysława Czarnka na Ministra Edukacji i Nauki

“Nie ma wolności nauki wówczas, gdy kryteria doboru kadry naukowej i tematów badań określone są przez władze państwowe i mają charakter polityczny” /List 59, 1975/

Jako członkowie i członkinie Rady Wydziału Filozoficznego Uniwersytetu Jagiellońskiego z niepokojem przyjęliśmy wiadomość o objęciu przez dr hab. Przemysława Czarnka, prof. KUL stanowiska Ministra Edukacji i Nauki. Niepokój ten został wywołany powszechnie znanymi, publicznymi wypowiedziami ministra Czarnka. Dotyczyły one między innymi ograniczania wolności akademickiej i autonomii uniwersytetu, dehumanizacji i stygmatyzacji osób LGBT+, instrumentalnego traktowania kobiet oraz stosowania kar fizycznych wobec dzieci. Jako członkowie Rady Wydziału Filozoficznego, powodowani troską i odpowiedzialnością, pragniemy zabrać głos w sprawie tej nominacji, wypowiadając się w imieniu wspólnoty, którą mamy przywilej reprezentować i obowiązek chronić. Chcemy, aby ten głos był usłyszany zarówno przez rządzących, jak i przez społeczność naszego Wydziału oraz całej Akademii.

Poglądy głoszone publicznie przez Pana Ministra Czarnka są nie do pogodzenia z obecnym stanem wiedzy w naukach humanistycznych i społecznych, które to nauki uprawiamy i reprezentujemy. Po pierwsze, Pan Minister Czarnek wyrażał się obraźliwie o osobach nieheteronormatywnych, odmawiając im godności ludzkiej, swoście rozumianej „normalności” i moralności (padają słowa takie, jak zepsucie czy deprawacja). Po drugie, Pan Minister Czarnek wypowiadał się w tonie aprobacyjnym o stosowaniu kar cielesnych w wychowaniu dzieci, co jest sprzeczne nie tylko z normami etycznymi, ale też z obecnym stanem wiedzy pedagogicznej i psychologicznej. Ponadto, zgodnie z Kodeksem Karnym stosowanie kar cielesnych wobec dzieci jest przestępstwem. Po trzecie, Pan Minister Czarnek publicznie głosi potrzebę „pilnej” rewizji treści programowych w nauczaniu języka polskiego, historii i WOSu, tak aby owe treści odpowiadały jednej wizji najnowszych dziejów Polski (przykładem mogą być tzw. żołnierze wyklęci), wizji niespójnej z ustaleniami historyków i politologów. Po czwarte, Pan Minister Czarnek publicznie podważa autonomię uczelni i diagnozuje sytuację w polskich uczelniach wyższych jako „dyktaturę poglądów lewicowo-liberalnych”, na którą jego zdaniem „nie ma zgody”. Należy się obawiać, że ów „brak zgody” przełoży się na działania administracyjne, finansowe i kadrowe, które będą sprzeczne z ideą wolności badań naukowych i autonomii uniwersytetu. Po piąte, liczne wypowiedzi Ministra Czarnka mają charakter antysemicki, ukraińofobiczny i seksistowski.

Obawiając się, otwarcie zapowiadanych przez Ministra Przemysława Czarnka, ograniczeń wolności naukowej i ingerencji w podstawowe wartości akademickie, oświadczamy, że zawsze będziemy stać na straży wolności Akademii i bronić wartości, z których wyrasta Uniwersytet. Przypominamy, że ta wolność i wartości nie podlegają interpretacji według potrzeb aktualnie rządzących. To prawo do godności i bezpieczeństwa każdej osoby należącej do społeczności akademickiej. To niezbywalne prawo Uniwersytetu do samostanowienia. To wolność od zewnętrznych nacisków w sprawie kryteriów wyboru kadry naukowej i tematów badawczych.

To swoboda prowadzenia sporu opartego na argumentach naukowych, nie ideologicznych, z poszanowaniem drugiej osoby i zachowaniem dobrego obyczaju akademickiego. To wreszcie wolność do rzetelnego kształcenia młodego pokolenia, polegającego na przekazywaniu aktualnego stanu wiedzy i budowaniu umiejętności krytycznego myślenia, bez realizowania zewnętrznych nacisków politycznych.

Jako uczeni nie kwestionujemy prawa władzy wykonawczej do nominowania wybranej przez siebie osoby na dowolne stanowisko. Jednak urząd Ministra Edukacji i Nauki wymaga szczególnych kompetencji intelektualnych i etycznych. Przede wszystkim zaś wymaga znajomości aktualnego stanu wiedzy, poszanowania dla ludzi nauki oraz ich pracy rozumianej jako proces swobodnego poszukiwania prawdy oraz rozumienia procesów społecznych i politycznych. Wyrażamy nadzieję, że władze państwowe znajdą sposób uchronienia polskiej edukacji i nauki od negatywnych skutków myślenia ideologicznego.

Chcemy jasno oświadczyć, że wypowiedzi ministra Czarnka o osobach LGBT+, budzące nasz szczególnie niepokój i oburzenie, to wypowiedzi o nas samych, gdyż to wśród naszych studentek i studentów, doktorantek i doktorantów, pracowniczek i pracowników są lesbijki, geje, osoby biseksualne, transpłciowe i inne identyfikujące się jako LGBT+. Razem i na równi tworzymy wspólnotę akademicką i solidarnie będziemy bronić wolności i godności każdej i każdego spośród nas. Zapewniamy, że jako członkowie Rady Wydziału Filozoficznego UJ dołożymy wszelkich starań, aby bez względu na płeć, orientację psychoseksualną, narodowość, pochodzenie, wyznanie czy niepełnosprawność, wszystkie osoby czuły się bezpiecznie w naszej wspólnocie, aby ich godność była szanowana i aby nasze wspólne prawa były respektowane.

O autonomię Akademii, a także o wolność, godność i poszanowanie każdej osoby będziemy solidarnie upominać się w każdej sytuacji. Jak wiele razy w historii Uniwersytetu, tak i dziś mówimy, i jutro powiemy: **plus ratio quam vis!**